

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3439/2022. (X. 28.) AB HATÁROZATA

bírói döntés megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Budapest Környéki Törvényszék 7.Pkf.51.995/2021/6. számú végzése és az Érdi Járásbíróság 16.Pk.50.066/2021/10. számú végzése alaptörvény-ellenesek, ezért azokat megsemmisíti.
2. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Fővárosi Törvényszék 51.Pkf.633.112/2021/6. számú végzése alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisíti.
3. Az Alkotmánybíróság a bírósági polgári nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról, valamint egyes bírósági nemperes eljárásokról szóló 2017. évi CXVIII. törvény 22/A. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (Schneider és Pataki Ügyvédi Iroda, dr. Patakiné dr. Schneider Márta) útján két alkotmányjogi panaszt nyújtott be. Az első alkotmányjogi panaszában az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján egyrészt a Budapest Környéki Törvényszék 7.Pkf.51.995/2021/6. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és – az Érdi Járásbíróság 16.Pk.50.066/2021/10. számú végzésére kiterjedő hatállyal történő – megsemmisítését kérte az Alaptörvény I. cikke, VI. cikk (1) bekezdése, XVI. cikk (1)–(3) bekezdései, XX. cikk (1) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése sérelmére hivatkozással. Az indítványozó másrészt az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján a bírósági polgári nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról, valamint egyes bírósági nemperes eljárásokról szóló 2017. évi CXVIII. törvény (a továbbiakban: Bpnt.) 22/A. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdése alapján.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege a rendelkezésre bocsátott bírósági iratok szerint a következő.
- [3] Az indítványozó édesapának mint különélő szülőnek a 2015-ben született gyermekével való kapcsolattartását a szülők 2016. június 10. napján bíróság által jóváhagyott egyezségbe foglalt módon rendezték. A felek egybek mellett megállapodtak abban is, hogy időszakos kapcsolattartás esetén az indítványozó az édesanya külön engedélye nélkül csak európai uniós tagállamba viheti külföldre a gyermeket. Az egyezség megkötése után az indítványozó külföldi munkavállalásának csökkenésével és magyarországi tartózkodásának növekedésével lényeges körülményváltozás következett be, amely a kapcsolattartási rend részbeni módosítását indokolta. A bíróság rögzítette azonban, hogy a külföldre vitel szabályai az egyezség szerinti tartalommal maradnak érvényben (a Fővárosi Törvényszék 2020. március 10-én kelt, 50.Pf.637.289/2019/6. számú másodfokú ítélete).
- [4] Az indítványozó 2021-ben kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtása iránti kérelmet terjesztett elő, amelyben arra kérte kötelezni a kérelmezettet – a gyermek édesanyját –, hogy a „gyermek személyes okmányait (személyi igazolvány, lakcímkártya, TAJ kártya) adja át a kapcsolatot tartó szülő részére, mivel ezek hiányában a gyermekkel nem utazhatott el kérelmező, így a kapcsolattartása akadályozva volt”. A gyermek édesanyja csak az okmányok közjegyző által hitelesített másolatát bocsátotta az indítványozó rendelkezésére.
- [5] Az Érdi Járásbíróság 16.Pk.50.066/2021/10. számú végzésében azt állapította meg, hogy a kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtása elrendelésének feltételei nem állnak fenn, mert „a végrehajtandó határozat nem tartalmaz arra vonatkozó kötelezettséget, hogy a gyermek személyes okmányainak átadására lenne köteles

a kérelmezett". A Budapest Környéki Törvényszék 7.Pkf.51.995/2021/6. számú másodfokú végzésével az elsőfokú végzést a döntés érdemét tekintve helybenhagyta. Megállapította a bíróság, hogy a gyermek azonosításához szükséges személyi okmányok átadása része a gyermek kapcsolattartásra történő megfelelő felkészítésének, ugyanakkor ez a kötelezettség nem a kapcsolattartást szabályozó jogerős ítélet rendelkezéséből fakad, ezért emiatt végrehajtás elrendelésének nincs helye.

- [6] 1.2. Ezt követően benyújtott alkotmányjogi panaszában az indítványozó arra hivatkozott, hogy a bírói jogértelmezés következtében sérült a gyermek egészséges fejlődéshez való joga, ha ugyanis az édesanya nem adja át a gyermek iratait, kizárja a gyermeket a kapcsolattartás során az orvosi ellátásból és a külföldre utazásból. A bíróságok döntésükkel tehát mintegy felmentést adtak a gyermekét veszélyeztető anyának, ami sérti az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdését és XX. cikk (1) bekezdését.
- [7] Emellett a különélő szülőnek és a gyermeknek az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdéséből és XVI. cikk (1)–(2) bekezdéséből levezetett kapcsolattartáshoz való joga is sérült az ügyben az indítványozó álláspontja szerint. A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 4:178. § (1) bekezdése alapján a gyermeket a kapcsolattartásra felkészítve kell átadni. „E kötelezettség magában foglalja, hogy a gyermek személyazonosításra alkalmas fényképes okmányait, valamint lakcímkártyáját és egészségügyi ellátásra való jogosultság igazolására szolgáló TAJ-kártyáját, útlevelét eredeti példányban a kapcsolattartás kezdő időpontjában a különélő szülő részére átadja, majd azokat a kapcsolattartás záró időpontjában a kapcsolattartásra jogosult szülőtől átvegye.” A bíróságok felismerték a gyermek édesanyjának szabályszegését, mégsem rendelték el a végrehajtást, ezzel korlátozták a zavartalan kapcsolattartást.
- [8] Az indítvány szerint végül az eljárás „nem minősíthető tisztességesnek, ha alapvető jogokat sért és azt rendszeresen, visszatérően megteszi a bíróság”. Ezzel összefüggésben arra is utalt az indítványozó, hogy „a közzétett vonatkozó döntésekből megállapítható, hogy számos más bíróság nem osztja az ügyben eljáró bíróság álláspontját”, vagyis a gyakorlat nem egységes e kérdésben [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése].
- [9] Arra az esetre, ha az Alkotmánybíróság a támadott bírói döntéseket nem semmisíti meg, az indítványozó kérte a Bpnt. 22/A. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Úgy véli, e rendelkezés indokolatlanul kizárja a „kapcsolódó jogszabályokban” biztosított kapcsolattartásra vonatkozó kötelezettségek megszegése esetén a kapcsolattartás végrehajtásának elrendelését, ami az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdésébe ütközik.
- [10] 1.3. Az igazságügyi miniszter *amicus curiae* beadványban fejtette ki a Bpnt. 22/A. § (1) bekezdését támadó indítványi elemmel kapcsolatos véleményét.
- [11] 2. A második alkotmányjogi panaszában az indítványozó az Abtv. 27. §-a alapján a Fővárosi Törvényszék 51.Pkf.633.112/2021/6. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alaptörvény I. cikk (1)–(3) bekezdése, VI. cikk (1) bekezdése, XVI. cikk (1)–(3) bekezdése, XX. cikk (1) bekezdése, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése sérelmére hivatkozással.
- [12] 2.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy szintén kapcsolattartás végrehajtására irányuló eljárás volt, amelyet az indítványozó az első ügghöz hasonló okok miatt indított azért, mert a kapcsolattartás idejére nem kapta meg a gyermek okmányait. Sérelmezte, hogy bár a jogerős kapcsolattartási ítélet alapján jogosult lenne a gyermekkel külföldre utazni, okmányok hiányában ezt nem tudja megtenni.
- [13] A Budai Központi Kerületi Bíróság 14.Pk.40.074/2021/7. számú elsőfokú végzésében megállapította a kapcsolattartásra vonatkozó szabályok megszegését. A végzés indokolása szerint általános bírói gyakorlat, hogy a bíróság külön nem rendelkezik a kiskorú személyazonosságát közhitelesen tanúsító okiratok átadásáról, mert az a Ptk. 4:178. § (1) bekezdésébe foglalt zavartalan kapcsolattartásnak értelemszerű feltétele. A kapcsolattartó szülőt pedig terhelhetik ebben az időszakban a kiskorú személyazonosságának igazolására vonatkozó vagy egészségügyi, baleseti ellátásának igénybevételével kapcsolatos kötelezettségek. Továbbá a Ptk. 4:180. § (2) bekezdése szerint a „kapcsolattartás joga – ha a bíróság vagy a gyámhatóság a gyermek érdekében eltérően nem rendelkezik – az (1) bekezdésben foglalt keretek között kiterjed a gyermek meghatározott időtartamú külföldre vitelére is”. A kérelmezett önkényesen nem akadályozhatja a különélő szülő ezen jogát.
- [14] A Fővárosi Törvényszék 51.Pkf.633.112/2021/6. számú másodfokú végzésével az elsőfokú döntést megváltoztatta és a kérelmet elutasította. A bíróság megállapította, hogy a gondozó szülőnek jogszabályi kötelezettsége,

hogy a kapcsolattartások kezdetén átadja a kapcsolattartásra jogosult szülőknek a gyermek személyes okmányait, viszont ez a kötelezettség „jelen ügyben a jogszabályokból (és nem a végrehajtandó határozatból) fakadó kötelezettsége az anyának, miután a végrehajtandó határozat ilyen rendelkezést nem tartalmaz”. Az „okmányok átadására akkor lehetne kötelezni a kérelmezettet, ha azt a végrehajtás alapjául szolgáló határozat tartalmazná, vagy a konkrét kapcsolattartási alkalom esetében azt ténylegesen és igazoltan zavarná az okmányok hiánya. Jelen ügyben azonban egyik eset sem áll fenn” (Indokolás [43]–[48]).

- [15] 2.2. Ezt követően benyújtott alkotmányjogi panaszában az indítványozó a következőkre hivatkozott.
- [16] Az indítványozó az időszakos kapcsolattartás idején külföldre kívánt volna utazni, de a gyermek édesanyja nem adta át a gyermek ehhez szükséges okmányait. Márpedig a Ptk. 4:178. § (1) bekezdése alapján a gondozó szülő köteles gyermeket a kapcsolattartásra felkészítve átadni, ami magába foglalja a személyazonosításra alkalmas fényképes okmányok, valamint a laccímka és a TAJ-kártya, továbbá az útlevél eredeti példányban történő átadásának a kötelezettségét. Ezen okmányok hiányában a kapcsolattartás zavartalansága meghiúsul. A bíróság döntése az indítványozó szerint nem volt figyelemmel a szülő és a gyermek kapcsolattartáshoz való jogára, amely alapvető jog, és amelynek zavartalanságát az államnak a bíróságok útján biztosítani kell [Alaptörvény I. cikk (1) és (3) bekezdés, VI. cikk (1) bekezdés, XVI. cikk (2) bekezdés].
- [17] Azáltal, hogy az anya a kapcsolattartások idejére nem adja át az indítványozónak a gyermek személyes okmányait, „a saját gyermeke egészséges fejlődését veszélyezteti, nem adja meg azt a védelmet és gondoskodást, amely a gyermek alapvető joga a XVI. cikk (1) bekezdés szerint” – szól a panasz. A gyermek személyes okmányai biztosítják azt, hogy kellő orvosi ellátásban részesülhessen, külföldre utazhasson az indítványozóval, vele élményeket szerezzen és külföldön is biztosítva legyen az esetlegesen szükséges egészségügyi ellátása. A gyermek okmányai átadásának elmulasztása és az ezt jóváhagyó bírósági döntés az indítványozó álláspontja szerint veszélyezteti a gyermek testi és lelki egészséghez való jogát [Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdés].
- [18] Nem minősíthető végezetül az indítványozó szerint tisztességes eljárásnak [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés], hogy az indítványozó minden ügyében a Fővárosi Törvényszék 51.Pkf. tanácsa jár el, hiába kérte, hogy ügyében más – számára kedvezőbbnek tűnő gyakorlatot folytató – tanács ítélkezzen, illetve hogy a szétartó gyakorlatot egységesítsék.

II.

- [19] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„I. cikk (1) AZ EMBER sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait tiszteletben kell tartani. Védelmük az állam elsőrendű kötelezettsége.

(2) Magyarország elismeri az ember alapvető egyéni és közösségi jogait.

(3) Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.”

„VI. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák.”

„XVI. cikk (1) Minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz. Magyarország védi a gyermekek születési nemének megfelelő önazonosságához való jogát, és biztosítja a hazánk alkotmányos önazonosságán és keresztény kultúráján alapuló értékrend szerinti nevelést.

(2) A szülőknek joguk van megválasztani a gyermeküknek adandó nevelést.

(3) A szülők kötelesek kiskorú gyermekükről gondoskodni. E kötelezettség magában foglalja gyermekük taníttatását.”

„XX. cikk (1) Mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

[...]

(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

[20] 2. A Bpnt. támadott rendelkezése:

„22/A. § (1) A bíróság vagy a gyámhatóság által a kapcsolattartásra vonatkozó határozatban, továbbá a bíróság vagy a gyámhatóság által jóváhagyott kapcsolattartást rendező egyezségben (a továbbiakban: a kapcsolattartásra vonatkozó határozat) foglaltak megszegése esetén a kapcsolattartásra vonatkozó határozatban foglaltak végrehajtásának elrendelése e törvény szerinti eljárásban kérhető. A bíróság a kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtását – végrehajtható okirat kiállítása nélkül – végzéssel rendeli el. E végzés elleni fellebbezésnek nincs halasztó hatálya.”

III.

- [21] 1. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megvizsgálva a befogadhatóság feltételeit a jelen ügyben a következőket lehetett megállapítani.
- [22] Mindkét indítvány az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőn belül érkezett. A kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtására irányuló kérelem tárgyában hozott döntés alkotmányjogi panasszal támadható {3067/2021. (II. 24.) AB határozat, Indokolás [9]}. Az indítványozó alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, mindkét alapul fekvő eljárásban kérelmezőként vett részt, így érintettnek minősül, és jogorvoslati lehetőségeit kimerítette. A jogi képviselő meghatalmazását csatolták.
- [23] Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 26. § (1) bekezdés a) pont, 27. § (1) bekezdés a) pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon. Az indítványok e feltételnek csak részben tesznek eleget. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján benyújtott alkotmányjogi panaszában az indítványozó kizárólag az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdésének sérelmére hivatkozott, és az Abtv. 27. § (1) bekezdésére alapított kérelmeiben is megjelölte az Alaptörvény I. cikkét. Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében azonban az Alaptörvény I. cikke az állam kötelezettségeit határozza meg az alapjogok védelme és biztosítása érdekében, és nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot, így közvetlenül e rendelkezés vonatkozásában nincs helye alkotmányjogi panasznak {lásd például: 3231/2014. (IX. 22.) AB végzés [8]}. Következésképpen az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított panaszselem, amely Alaptörvényben biztosított jog sérelmére egyáltalán nem hivatkozott, nem felelt meg az érdemi vizsgálattal szemben támasztott követelményeknek.
- [24] Az indítványozó emellett részben nem a saját, hanem az érintett gyermek jogainak a sérelmét állította mindkét alkotmányjogi panaszban. Figyelemmel arra, hogy a gyermek tekintetében a becsatolt bírósági döntések szerint nem az indítványozó gyakorolja a szülői felügyeleti jogot, az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdésére és XX. cikk (1) bekezdésére alapított kérelmek szintén nem felelnek meg az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjába foglalt feltételnek, ezért ebben a tekintetben érdemi elbírálásra nincs lehetőség {vesd össze: 3508/2021. (XI. 30.) AB végzés, Indokolás [7]}.
- [25] A kérelmek egyebekben a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeinek is csak részben tesznek eleget. Az indítványozó ugyanis az Alaptörvény XVI. cikk (3) bekezdésének, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének a sérelmére vonatkozóan alkotmányjogi szempontból értékelhető indokolást nem adott elő. Egyrészt az Alaptörvény XVI. cikk (3) bekezdésének és XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelmét csupán állította az indítványozó, de semmivel nem indokolta ezen alapjogok esetleges sérelmét. Másrészt az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában nem mutatta be, hogy a támadott bírói döntések miért és mennyiben okozzák e rendelkezés sérelmét, tehát nem hivatkozott olyan pontosan körülírt, releváns alkotmányjogi érvekkel alátámasztott alaptörvény-ellenességre, amelyet az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálat tárgyává tudott volna tenni. E tekintetben ezért a kérelem nem felel meg a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában írt követelményének, és annak elbírálására nincs lehetőség.

- [26] A fentiek alapján csak a bírói döntéseket az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése és ezzel összefüggésben a XVI. cikk (2) bekezdése alapján támadó indítványi elemek felelnek meg az eddigiekben vizsgált törvényi feltételeknek.
- [27] Az Alkotmánybíróság azt is megállapította, hogy a kapcsolattartás zavartalanságának a kérdéskörét érintő indítványok megfelelnek az Abtv. 29. §-ában írt befogadási feltételnek is, ezért az alkotmányjogi panaszokat befogadta. A hasonló tárgyú ügyben hozott 3351/2022. (VII. 25.) AB határozatba foglaltakra tekintettel az ügy felveti a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [28] 2. A befogadást követően az Alkotmánybíróság az indítványokat tárgyuk azonosságára és tartalmuk összefüggésére tekintettel az Abtv. 58. § (2) bekezdése alapján a befogadásról való döntést követően egyesítette, és azokat egy eljárásban bírálta el.

IV.

- [29] Az alkotmányjogi panaszok megalapozottak.
- [30] 1. „Az Alaptörvény 28. cikke szerint a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvénynek ez a rendelkezése a bíróságok számára alkotmányos kötelezettségként írja elő, hogy ítélező tevékenységük során a jogszabályokat az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék {ld. pl. 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33] és 28/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]}. Ebből a kötelezettségből következik, hogy a bíróságnak a jogszabályok adta értelmezési mozgástér keretein belül azonosítania kell az elé kerülő ügy alapjogi vonatkozásait, és a bírói döntésben alkalmazott jogszabályokat az érintett alapjog alkotmányos tartalmára tekintettel kell értelmeznie.
- [31] A bírói döntések alkotmányossági felülvizsgálatát lehetővé tevő alkotmányjogi panasz (Abtv. 27. §) az Alaptörvény 28. cikkének érvényesülését szolgáló jogintézmény. Ilyen panasz alapján az Alkotmánybíróság a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes” {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [17]–[18]}.
- [32] Az Alkotmánybíróság gyakorlatában a különélő szülő és a gyermek kapcsolattartáshoz való joga az Alaptörvényben a magánszféra-védelem [Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdés], valamint a gyermeknek a gondoskodáshoz [Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdés] és a szülőnek a neveléshez való joga [Alaptörvény XVI. cikk (2) bekezdés] részeként alapjogi rangra emelt jogosultság {3066/2022. (II. 25.) AB határozat, Indokolás [20], [30]}.
- [33] Ennek fényében azt kellett mérlegelni, hogy a bíróságok jogértelmezése korlátozta-e az indítványozónak az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése és a XVI. cikk (2) bekezdése által biztosított kapcsolattartási jogát, és amennyiben igen, e korlátozás alkotmányos szempontból igazolható-e. Ez a következő két, egymással összefüggő kérdéstől függ: 1. a kapcsolattartáshoz való jog korlátozására vezet-e, ha a szülő a kapcsolattartás ideje alatt nincs a gyermek hatósági igazolványainak a birtokában; illetve 2. az okmányok átadásának elmaradása indokot adhat-e végrehajtási eljárás megindítására a hatályos szakjogi szabályok keretei között. Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy egy, a most vizsgálthoz hasonló ügyben már elvi jelleggel állást foglalt ezekben a kérdésekben [3351/2022. (VII. 25.) AB határozat, a továbbiakban: Abh.]. Jelen ügy vizsgálata során e határozatának alapulvételével járt el az Alkotmánybíróság.
- [34] 2. Ami az első kérdést illeti, az Abh. kifejtette, hogy a hatályos jogszabályok értelmében a különélő szülő nemcsak meglátogathatja a gyermekét, hanem – a visszavitel kötelezettségével – főszabály szerint el is viheti őt a lakóhelyéről vagy szokásos tartózkodási helyéről, és az elvitel joga – ha a bíróság vagy a gyámhatóság a gyermek érdekében eltérően nem rendelkezik – kiterjed a gyermek meghatározott időtartamú külföldre vitelére is (Indokolás [37]).
- [35] Az Alkotmánybíróság alkotmányjogi szempontból vizsgálva a kérdést arra is rámutatott, hogy a „kapcsolattartás ismertetett célja – tekintettel a szülő Alaptörvényben biztosított neveléshez való jogára is – a maga teljességében akkor valósulhat meg, ha a különélő szülő dönthet arról, hogy a kapcsolattartás idejét miként – hol, hogyan, milyen nevelési vagy szabadidős programot szervezve – tölti el a gyermekével. Értelemszerűen ennek

mindenkor összhangban kell állnia a jogszabályokkal és a kapcsolattartásra vonatkozó döntésben foglaltakkal (figyelembe kell venni, ha a kapcsolattartás helyére vonatkozóan korlátozó rendelkezést hoztak), valamint a gyermek legjobb érdekével, és ebben a keretben a különélő szülőnek a gyermek igényeit, kívánságait is figyelembe kell vennie.

- [36] Ha a gyermek igazolványainak hiánya miatt a különélő szülőnek esetleg hatósági intézkedéstől kell tartania, vagy betegség esetében a gyermek orvosi vagy gyógyszerellátása veszélybe kerülhet, illetve a közös program földrajzi értelemben vagy más módon indokolatlanul korlátozottá válik, akkor a kapcsolattartás zavartalansága csorbát szenved, és annak korlátozása megállapítható” (Abh., Indokolás [49]–[50]). Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az Abh.-ban arra a következtetésre jutott, hogy „a kapcsolattartás jogszabályi és hatósági/bírósági döntés keretein belüli tartalmi és földrajzi értelemben vett zavartalansága alkotmányjogi értelemben immánens részét képezi a kapcsolattartáshoz való jognak. A kapcsolattartás zavartalansága pedig nem biztosított, ha a különélő szülő nem rendelkezik a gyermek szükséges hatósági igazolványaival” (Indokolás [51]).
- [37] Ennek alapján az Abh.-hoz hasonlóan jelen ügyben is megállapítható az indítványozónak az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése és a XVI. cikk (2) bekezdése által biztosított kapcsolattartáshoz való jogának a korlátozása miatt, hogy a gondozó szülő nem bocsátotta az elvitel jogát jogszerűen gyakorló különélő szülő rendelkezésére a gyermeknek a kapcsolattartás során szükséges eredeti igazolványait.
- [38] Fontos rámutatni, hogy a másodfokú bíróságok – bár a végrehajtás elrendelésére egyéb okok miatt nem láttak lehetőséget – ebben a tekintetben alapvetően felismerték az előttük fekvő ügy alapjogi relevanciáját, amikor arra a konklúzióra jutottak, hogy a gyermek eredeti okmányainak az átadása nem vitatottan kötelezettsége a gondozó szülőnek, és az okmányok át nem adása adott esetben korlátozhatja a kapcsolattartáshoz való jogot. Ez összhangban áll az Alkotmánybíróság azon megállapításával, amely szerint „amennyiben a különélő szülő megilleti az elvitel joga, és azt éppen jogszerűen gyakorolja – a kapcsolattartás idejére magával viszi a gyermeket –, akkor kézenfekvő, illetve a kapcsolattartás céljának megvalósulása és zavartalansága érdekében szükséges a gyermek azon igazolványainak átadása, amelyekre a konkrét kapcsolattartás ideje alatt szükség lehet” (Abh., Indokolás [57]).
- [39] A támadott másodfokú döntések értelmében a bíróságok azt is megállapították, hogy – ha lenne jogi lehetőség a végrehajtás elrendelésére – minden esetben egyedi mérlegelési kérdésnek kell tekinteni, hogy mely igazolványok átadására van szükség. Alapjogi szempontból az Abh. alapján ez azzal a pontosítással igaz, hogy „egyedülálló igazolványok (például: személyazonosító okmány és TAJ-kártya) átadásának hiánya minden esetben akadályozza az elvitel jogával rendelkező szülő alkotmányos jogai gyakorlásának, míg más igazolványok (például az útlevél) esetében ezek átadására nem minden esetben, hanem a körülményektől függően lehet szükség (figyelembe veendő például, hogy a különélő szülő rendelkezik-e és ha igen, milyen körben a gyermek külföldre vitelének jogával stb.). A vizsgálat kiindulópontja mindenkor a kapcsolattartásnak a kapcsolattartási döntés (egyezség) keretein belüli zavartalansága” (Abh., Indokolás [61]).
- [40] 3. Az Abh.-ban az Alkotmánybíróság a második kérdést is vizsgálta már, tehát azt, hogy a fennálló szabályozási környezetben a kapcsolattartáshoz való jognak a gyermek okmányait át nem adása útján megvalósuló korlátozása érvényesíthető-e végrehajtási eljárásban akkor, ha az okmányok átadásáról a felek egyezsége vagy a bírósági/hatósági döntés hallgat. Az Abh. szerint „a gyermek okmányainak át nem adásával kapcsolatos végrehajtási kérelem nem mutat túl a jóváhagyott – a gyermek elvitelének a jogát biztosító – egyezsége, hanem éppen annak végrehajtására irányul. A kapcsolattartás zavartalanságának része ugyanis, hogy az elvitel jogát jogszerűen gyakorló szülő a gyermek szükséges hatósági igazolványainak a birtokában legyen a kapcsolattartás ideje alatt. A Bpnt. 22/B. § (4) bekezdés d) pontja kifejezetten a kapcsolattartásra vonatkozó határozatban foglaltak megszegésének minősíti, ha a kapcsolattartásra kötelezett neki felróható okból »egyéb módon megghiúsítja a gyermekkel való zavartalan kapcsolattartást«” (Abh., Indokolás [59]).
- [41] Az Abh. alapjául szolgáló és a most vizsgált két ügy alapvető hasonlóságára tekintettel az Alkotmánybíróság nem látott rá módot vagy indokot, hogy az Abh.-ban foglaltaktól eltérjen. Különösen, mert a rendelkezésre álló bírósági iratok szerint jelen ügyben a felek egyezsége kifejezetten számolt is azzal, hogy a különélő szülő a kapcsolattartások alatt esetleg külföldre utazik a gyermekkel. Az egyezés alapján az indítványozó elvileg az Európai Unió bármely tagállamába korlátozás nélkül utazhatna a gyermekkel, aminek viszont akadályát képezi, ha nem kerül sor a gyermek okmányainak átadására. A személyazonosító okmány ugyanis – esetleges ellenőrzés hiányában is – a határátlépés feltétele.

- [42] Az Alkotmánybíróság ezért megállapította: a bíróságok a Bpnt. 22/A. § (1) bekezdésével, valamint a 22/B. § (4) bekezdés *d*) pontjával összefüggő jogértelmezésükkel – amely szerint nem lehet elrendelni a gyermek szükséges személyes okmányainak a kapcsolattartás idejére történő átadását az elvitel jogát gyakorló szülő számára, ha arról a felek egyezsége külön nem rendelkezik – akadályozták az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése és a XVI. cikk (2) bekezdése által biztosított kapcsolattartáshoz való jognak a maga teljességében történő, az egyezés szerinti gyakorlását, amely az elvitel jogát (és a külföldre vitel jogát is) kifejezetten biztosította. A korlátozás szükségessége nem támasztható alá alkotmányos indokkal [Alaptörvény I. cikk (3) bekezdés]. Az Alkotmánybíróság ismét emlékeztet arra, hogy „egyes igazolványok (például: személyazonosító okmány és TAJ-kártya) átadásának hiánya minden esetben akadály a elvitel jogával rendelkező szülő alkotmányos jogai gyakorlásának, míg más igazolványok (például az útlevél) esetében ezek átadására nem minden esetben, hanem a körülményektől függően lehet szükség [...]” (Abh., Indokolás [61]).
- [43] 4. A fentieket összefoglalva az Alkotmánybíróság a vizsgált ügyekben megállapította az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének, illetve ezzel összefüggésben az Alaptörvény XVI. cikk (2) bekezdésének a sérelmét, és az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján a támadott két, másodfokú bírósági végzést (a Budapest Környéki Törvényszék 7.Pkf.51.995/2021/6. számú végzését és a Fővárosi Törvényszék 51.Pkf.633.112/2021/6. számú végzését) a rendelkező részben foglaltak szerint megsemmisítette. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 43. § (4) bekezdése alapján a megsemmisítés hatályát kiterjesztette az Érdi Járásbíróságnak a Budapest Környéki Törvényszék 7.Pkf.51.995/2021/6. számú végzésével felülvizsgált 16.Pk.50.066/2021/10. számú elsőfokú végzésére is.

Budapest, 2022. október 18.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/188/2022.

